

**doğu
yakası**
JACK LONDON

ANTİK

DOĞU YAKASI

Jack London

ANTİK DÜNYA KLASİKLERİ
Şubat 2015

İNİŞ

“Acılarımızı ve tesellilerimizi taptaze tutarak
İsa bizi bu şehirde seyretti.
Ve döndürdü yüzümüzü cennete
Acılarla büyümeylem diye...”
Thomas Ashe

Kendimi Londra'nın Doğu Yakası'na atmak konusunda yardımına başvurduğum bütün arkadaşlarım, “Fakat bunu yapamazsın, biliyorsun değil mi?” dedi. İkinci kez düşündükten sonra daha geçerli delillerle gelen bu deli adamın yerine kendilerini koyup, “Sana yol göstermesi için bir polisle görüşebilirsin,” diye eklediler.

“İyi de ben polisle görüşmek falan istemiyorum,” diye itiraz ettim. “Benim istediğim Doğu Yakası'na gitmek, kendi gözlerimle orada olanları görmek. Oradaki insanların nasıl yaşadığını, neden orada yaşadığını ve ne için yaşadıklarını öğrenmek istiyorum. Kısacası, orada bizzat yaşamak istiyorum.”

“Orada YAŞAMAK falan istemiyorsun!” dedi herkes yüzünde kocaman bir itiraz ifadesiyle. “Neden bir insanın hayatının iki kuruş dahi etmediği yerler vardır ki dünyada!”

“Tam benim görmek istediğim yerler,” diye kestim sözlerini.

“Fakat yapamazsın, biliyorsun,” cevabıysa ısrarla tekrar ediliyordu.

Biraz da onların anlayıssızlığına kızarak “Bu sizi görmeye gelmemdeki asıl neden değil,” diye kaba bir cevap verdim. “Burada yabancıyım, bana Doğu Yakası hakkında ne biliyorsanız söyleyin ki bir başlangıç yapmak için benim de elimde bir şeyler olsun.”

“İyi de Doğu Yakası hakkında hiçbir şey bilmiyoruz ki. Orası uzaklarda bir yerlerde,” Daha sonra ellerini güneşin nadiren yükseldiğinin görülebileceği bir yöne doğru belli belirsiz salladılar.

“Öyleyse ben de Cook’a gidip soracağım,” dedim.

“Evet,” dediler biraz rahatlayarak, “Cook mutlaka bilir.”

Yol gösterici ve iz sürücü Bay O. Cook! Dünya’nın her tarafına işaretlerini bırakan ve yolunu kaybetmiş yolculara ilk yol gösteren... O. Thomas Cook ve oğlu, beni hiç tereddüt etmeden, hemen ve kolayca, Afrika’nın en karanlık bölgesine ya da Tibet’in tam ortasına gönderebilirsiniz, ama Ludgate’in sirkinden iki adım ötedeki, Londra’nın Doğu Yakası’na gönderemez misiniz?

“Bunu yapamazsınız, biliyorsunuz,” dedi Cook’un ucuzluk bölümünde rotalar ve yol masrafları konusunda bir bilgi merkezi haline gelmiş kişi. “Bu çok, yani çok sıra dışı bir şey.”

Ben ısrar edince, “Polise bir danış,” dedi sertçe. “Biz Doğu Yakası’na yolcu götürmeye alışık değiliz, kimse bizi oraya gitmek için aramaz. O yer hakkında doğru dürüst bilgimiz de yok.”

Onun itirazları arasında, karakoldan atılmamak için, “Önemli değil,” diyerek sözünü kestim. “Benim için yapabileceğiniz bir şey var. En başta benim ne yapmaya niyet ettiğimi anlamanızı istiyorum ki herhangi bir sorun olursa kimliğimi teşhis edebilirsiniz.”

“A, anladım! Eğer öldürölürseniz, biz de cesedi tanıyabilelim.”

Bunu öyle neşeli ve soğukkanlı söyledi ki o anda gözümün önüne kaskatı kesilmiş ve parçalanmış, soğuk suların aralıksız damladığı bir beton üzerinde serili cesedim geldi ve onu Doğu Yakası’nı görmek İSTEYEN akılsız bir Amerikalının cesedi üzerine yavaşça ve üzgünce eğilirken gördüm.

“Hayır, hayır,” diye cevapladım. “Yalnızca birkaç serseriyle başım belaya girerse, beni onlardan ayırabilmeniz için.” Bu son cümlelerimi öyle dehşet içinde söyledim ki ne yalan söyleyeyim o sırada dilimi ısırardım.

“Bu, ana merkezin ilgilenmesi gereken bir konu,” dedi ve ardından, “Hiç alışılmış bir durum değil bu, biliyorsunuz,” diye özür dilercesine ekledi.

Ana merkezdeki adam lafı biraz geveledi, “Müşterilerimiz hakkında bilgi vermemeyi kural edindik,” diye açıklama yaptı.

“Ama bu durumda...” diye atladım söze, “Hakkında bilgi verilmesini isteyen kişi müşterinin ta kendi.”

Lafı biraz daha geveledi.

Ne diyeceğini önceden kestirerek, “Tabii, haklısınız. Bu alışılmamış bir durum,” dedim çabucak.

“Tam söylemek üzere olduğum gibi...” diye devam etti ısrarla. “Bu alışılmamış bir durum ve sizin için yapabileceğimiz bir şey olduğunu zannetmiyorum.”

Fakat elimde Doğu Yakası’nda yaşayan bir detektifin adresiyle oradan ayrıldım ve doğruca Amerikan Konsoloslugu’na gittim. Nihayet burada kendiyile “iş yapabileceğim” birini buldum. Ortada ne laf geveleme, ne kalkan kaşlar, ne açık açık kuşkulama, ne de gereksiz bir şaşkınlık vardı. İlk dakikada kendimi ifade ettim ve kayda değer bulduğu projemi anlattım. İkinci dakikada bana yaşımı, boyumu, kilomu sordu ve beni şöyle bir süzdü. Üçüncü dakikada el sıkışıp ayrılmak üzereyken bana, “Peki, Jack. Seni aklımda tutacağım ve durumunu takip edeceğim,” dedi.

Rahat bir nefes aldım. Gemilerimi yakıp arkada bıraktıktan sonra, kimsenin hakkında bir şey bilmediği insan çölüne kendimi atmak için artık özgürdüm. Fakat hemen akabinde, gri bıyıklı ve hayranlık uyandıracak kadar kibar davranışlı, hiç istifini bozmadan

beni saatlerce “şehir” etrafında dolaştıran, taksici kılığına girmiş yeni bir problemle karşılaştım.

“Beni Doğu Yakası’na götür,” dedim arabaya binerken.

“Nereye, efendim?” diye sordu açık bir şaşkınlıkla.

“Doğu Yakası’nda herhangi bir yere. Devam et.”

Fayton birkaç dakika amaçsızca ilerledi ve sonunda ne yapacağını bilemeden durdu. Faytonun üstündeki örtü açıldı ve sürücü merakla bana baktı.

“Ben demiştim ki...” dedi şoför. “Nereye gitmek istersiniz?”

“Doğu Yakası’na,” diye tekrar ettim. “Öyle belirli bir yer yok, orada herhangi bir yerde bırak beni.”

“İyi de beyim, tam adres ne ki?”

“Bana bak!” diye kükredim. “Beni Doğu Yakası’na götür, derhal!”

Şoförün anlamadığı kesindi, yine de kafasını geri çekti ve söylene söylene faytonu hareket ettirdi.

Londra’nın hiçbir mahallesinde amansız yoksulluk manzarasından kaçmak mümkün değildir. Beş dakikalık bir yürüyüş bile insanı harabelere götürür; ama şimdi faytonumun girdiği bölge hiç sonu olmayan bir harabeydi. Sokaklar tıknaz, perişan ve sarhoşluktan yerinden kımıldayamayan, yeni ve değişik bir insan ırkıyla doluydu. Tuğla yığınları ve pislik arasında kilometrelerce dolaştık ve her köşe başında, başka bir harabe ve sefalet manzarasıyla karşılaştık. Geçtiğimiz her yerde sarhoş bir kadın ya da adam sendeleyerek yürüyordu ve ortam ağza alınmayacak lakırdı ve hırgür sesleriyle doluydu. Bir pazaryerinde, yaşlı kadın ve erkekler titrek ellerle çöplerde çürümüş patates, fasulye ve sebze ararken, çocuklar da uçuşan sinekler gibi çürümüş meyvelerin başında öbekleniyor ve kollarını omuzlarına kadar pis suların içine sokarak çıkardıkları, çürümeye yakın lokmaları hemen yutuyorlardı.

Yol boyunca başka hiçbir faytonla karşılaşmadım. Bindiğim faytonsa sanki başka bir dünyadan gelmişti, çocuklar faytonun yanında

koşturuyorlardı. Yol boyunca görebildiklerim sadece kiremitten oluşmuş kaskatı duvarlar, incecik kaldırımlar ve çıgııklarla dolu sokaklardı; hayatımda ilk defa beni kalabalık korkusu sarıyordu. Bu deniz korkusu gibi bir şeydi; sokaklar dolusu sefil kalabalık, sanki uçsuz bucaksız, kötü kokan bir denizin dalgaları gibi akıp beni sarıyor ve boğulma tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyordu.

“Stepney, beyim; Stepney İstasyonu,” diye seslendi şoför bana doğru.

Çevreme baktım, gerçekten de bu bir demiryolu istasyonuydu ve bütün bu vahşetin içinde ona aşına gelen tek yer olduğu için şoförüm faytonu umutsuzca buraya doğru sürmüştü.

“Peki,” dedim.

Çabucak saçma sapan bir şeyler mırıldandı, başımı iki yana salladı ve üzgün bir hal aldı. “Ben de buraların yabancısıyım,” diyebildi. “Eğer Stepney İstasyonu’nu istemiyorsanız, nereye gitmek istediğınızı öğrenmek bana bir lütuf olacak.”

“Nereye gitmek istediğimi söyleyeyim sana. Yol boyunca sürmeye devam et ve eski kıyafetler satan bir dükkân görmek için gözlerini dört aç. Eğer böyle bir dükkân görürsen o tarafa doğru dön, sonra dur ve beni indir.”

Yüzünden ücretini alıp alamayacağından endişe etmeye başladığı anlaşılıyordu, fakat çok geçmeden faytonu durdurdu ve az geride eski kıyafetler satan bir dükkânın olduğunu söyledi.

“Paramı vermeyecek misiniz?” diye sordu. “Yedi pound² altı şilin³ borcunuz var bana.”

“Evet,” dedim gülerek. “Bu seni son görüşüm olabilir.”

“Ulu Tanrım, eğer paramı ödemezseniz bu gerçekten beni son görüşünüz olacak!” diye sert bir cevap verdi.

2 İngiliz para birimi. (ç.n.)

3 Eski İngiliz gümüş parası. (ç.n.)

Bu arada, üstü başı lime lime olmuş bir seyirci grubu çoktan arabanın etrafında toplanmıştı; tekrar güldüm ve eski kıyafetlerin satıldığı dükkâna doğru ilerlemeye başladım.

Buradaki asıl zorluk, satıcıyı gerçekten ve ciddiye eski kıyafetler istediğime ikna etmektir. Yeni pantolon ve montları zorla satma konusundaki başarısız girişimlerinden sonra, bana gizemli ve biraz da gözü kara bir şekilde bakarak gidip birkaç parça eski kıyafet getirmeye başladı. Bunu daha çok “benim durumumu anladığını” göstermek ve açıkça belli etmekten korksa da biraz da satın aldıklarımın parasını alabilmeyi umarak bana gözdağı vermek için yapıyordu. Beni başı belada olan ya da sınır ötesinden gelen bir suçlu, yani her iki durumda da polisle karşılaşmak istemeyen tedirgin bir adam sanıyordu.

Kafasındaki bu fikri silinceye kadar onunla fiyatlar ve kaliteler arasındaki büyük farklılıklar konusunda tartıştım ve sonunda o da zor bir müşteriyle zor bir pazarlığa oturduğunu anladı. Nihayetinde, iyice giyilmiş, ama hâlâ sağlam olan bir çift pantolon, yıpranmış ve tek düğmesi kalmış bir ceket, bir kömür madeninde bir süre hizmet verdiği belli olan bir çift pabuç, ince deri bir kemer ve bezden bir şapka aldım. Çoraplarım ve iç çamaşırlarım yeni ve temizdi, ama onlar da zaten herhangi bir Amerikan yetiminin dahi kolayca elde edebileceği türdendi.

Sonunda kıyafetler konusunda anlaştığımız on şilini ona uzatırken, “Şunu belirtmeliyim ki sen inatçı bir adammışsın,” dedi, biraz da sahte bir beğeniyle. “Bana inan, Petticut Yolu’nu bir dolaşsan, pantolonun beş şilinden fazla eder ve bir tayfa bile bu ayakkabılara altı papel verir; şapkan, ceketin ve diğer aldıklarından hiç bahsetmeyeyim.”

“Peki, sen ne kadar verirsin bunlara?” diye sordum aniden. “Sana daha az önce on papel verdim ve hemen şimdi sekize geri satacağım. Haydi, bak iyi alışveriş.”

Fakat o sırtarak başını “hayır” anlamında salladı. İyî pazarlık yapmama rağmen, onun daha kazançlı olduğunun maalesef farkındaydım.

Geri döndüğümde bir polisi ve fayton şoförünü kafa kafaya vermiş konuşurlarken buldum. Fakat polis bana dikkatlice baktıktan ve özellikle kolumun altındaki paketi iyice süzdükten sonra gitti ve şoförü bana karşı gelme konusunda tek başına bıraktı. Şoför, ona borcum olan yedi pound, altı şilini ödemededen tek bir adım bile atmayacağını söyledi. Parasını verdikten sonraysa beni dünyanın öbür ucuna bile götürmeye hazırды. Çok ısrarcı olduğuy için sürekli özür diliyor ve Londra’da çok acayip yolcularla karşılaştığını da ekliyordu.

Fakat şoför, beni yalnızca valizlerimin beklediği, Londra’nın kuzeyindeki Highburn Vadisi’ne kadar götürdü. Bir sonraki gün, (hafiflik ve rahatlıklarından çok memnun olduğum) ayakkabılarımı gri ve yumuşak takım elbisemi, daha doğrusu bütün kıyafetlerimi çıkardım ve bu paçavralar için bir tüccardan acınacak rakamlar almaya muhtaç, tanımadığım ve hayal bile edemediğim adamların kıyafetlerini giymeye kendimi hazırladım.

Kıyafetlerini giydiğim işçinin yeleşinin kol altındaki iç kısmına küçük bir altın diktim (az miktarda para gerektiren acil durumlar için) ve yeleşinin içine kendimi sıkıştırdım. Yelek o kadar dar ve rahatsızdı ki oturup rahat geçen yılların ve tenimi iyice yumuşatıp sinirlerimi de iyice dışarı çıkaran yağlarımın muhasebesini yaptım. Anladım ki en disiplinli keşişler bile dünyadan elini eteğini çekerlerken, benim yirmi dört saati bitirmeye uğraşırken çektiğim kadar zahmet çekmemişlerdir.

Geri kalan kıyafetlerimi giymek çok daha kolay oldu, gerçi ayakkabıları giyerken biraz zorlandım. Odun gibi sert olduklarından, ancak elimle üst kısımlarını baya zorladıktan sonra, ayaklarımı tamamıyla içlerine sokabildim. Daha sonra cebime birkaç şilini, bir bıçak, bir mendil, birkaç kahverengi kâğıt ve küçük bir tütün

parçası da koyarak merdivenlerden çabucak indim ve neler olacağı hakkında atıp tutan arkadaşlarıma veda ettim. Alımlı ve orta yaşlı bir kadın olan “yardımcımız”, kapının önünde dururken dudaklarında beliren gülümsemeyi zapt edemedi ve ağzı kulaklarına vardı. İstem dışı bir hareketle, bizim gülme olarak tabir edemeyeceğimiz, daha çok tuhaf bir hayvaninkine benzeyen sesler çıkarttı.

Dışarı çıktıktan çok kısa bir süre sonra, kıyafetin insana verilen mevkide bu denli etkili olduğunu görmek beni şaşırtmıştı. Karşılaştığım normal insanların davranışlarına yansıyan aşağılık hissi kaybolmuştu. Birdenbire, göz açıp kapayıncaya kadar onlardan biri oluvermiştim. Benim yıpranmış, kolları pörsümüştü ceketim, ait olduğum sınıfın, yani onların sınıfının işaretiydi. O dakikaya kadar bana gösterilen biraz yağcı ve gereğinden fazla saygılı tutum gitmişti; şimdi onlardan biriydim, onların arkadaşı olmuştum. Boynuna mendil saran, kadife ceket giyen adam artık bana “beyefendi” ya da “efendim” diye hitap etmiyordu. Bunların yerini insanın içini ısıtan, öncekilerde olmayan ve içinde bir sıcaklık ve memnuniyet barındıran “dostum” kelimesi almıştı. Efendim! Gücü, yüksekliği ve otoriteyi temsil eden bir kelime; alta olan adamın üsttekinin işlerini biraz kolaylaştırmak ve yükünü hafifletmek için söylediği bir söz; diğer bir deyişle dilencilik.

Yurt dışında birçok Amerikalı'nın mahrum kaldığı zevki, bana üzerimdeki paçavralar veriyordu. Avrupa'da seyahat eden ve Karun kadar da zengin olmayan Amerikalılar, kendilerini kalabalıktan birinin gece gündüz sürekli takip edip ellerinde ne var ne yoksa alacağını sanırlar. Onlar bilinçli olarak kronik bir para hırsı hastalığına yakalanmış insanlardır.

Paçavralarım ve eski giysilerim beni bahşiş verme hastalığından da kurtarmıştı ve artık insanlarla eşit düzeydeydim. Dahası, güneş batmadan atını tuttuğum ve avucuma bir peni⁴ atan bir adama çok saygılı bir şekilde, “Teşekkür ederim, efendim,” dedim.

4 Pound'un yüzde biri. (ç.n.)

Yeni kıyafetlerim nedeniyle toplumdaki konumumda başka değişiklikler de olmuştur. Islak caddeleri geçerken arabalardan kaçmak konusunda (eğer varsa) çok daha atik olmam gerektiğini anladım; ayrıca yaşamımın kıyafetlerime paralel olarak ucuzlaması beni çok etkiledi. Eskiden bir polis memuruna yolu sorduğumda, “Faytonla mı, arabayla mı, efendim?” diye sorardı. Şimdiyse soru, “Yürüyerek mi, bisikletle mi?” şeklinde değişti. Ayrıca, tren istasyonlarında üçüncü sınıf bileti doğal olarak hemen uzatılmaya başlandı.

Fakat yine de bütün bunlara değerdı. İlk defa İngiltere'nin alt tabakasını bu kadar yakından gördüm ve onları gerçek kimlikle-riyle tanıdım. İşsizler ya da çalışanlar benimle konuştukları zaman, konuşma şekillerini değiştirmiyorlar, benden hiçbir menfaat beklemiyorlar, arkadaşlarına gerçekten nasıl hitap ediyorlarsa bana da öyle hitap ediyorlar, sıradan bir insanla nasıl konuşuyorlarsa benimle de öyle konuşuyorlardı.

Ve sonunda Doğu Yakası'na ulaştığımda beni en çok mutlu eden şey, kalabalık korkusundan artık etkilenmememdi. Buranın bir parçası olmuştum. Engin ve dalgalı deniz gerçekten kabardı ve beni içine aldı ya da ben onun içine atladım ve orada elbisele-rini giydiğim kömürçünün fanilasından başka korkunç hiçbir şey olmadığını gördüm.

JOHNNY UPRIGHT

“Kendi yaşadıkları alanlarda sürekli mutsuz olan,
başkalarının sahip oldukları refahtansa
boşuna hoşnutsuz olan bu insanlar, sağlığın ve
umudun olmadığı pis inlerde yaşıyorlar...”
Thorold Rogers

Size Johnny Upright’ın adresini vermeyeceğim. Onun, Amerika’da vasat sayılabilecek, ancak Doğu Yakası çölünün ortasında hakiki bir vaha olan, en saygıdeğer caddesinde yaşadığını bilmeniz yeterli. Burası her köşesi alabildiğine sefil, bakımsız ve kirli gençlerle dolu, kaldırımları oynayacak başka yerleri olmayan çocuklardan tam olarak görünmese de gelen geçenin çok az olması sebebiyle çölü andıran bir yer.

Bu sokaktaki bütün evler, diğer sokaklardakiler gibi, komşu evlerle yan yana. Tüm evlerin sadece bir girişi ve arka taraflarında yaklaşık altı metre genişliğinde, buradan yağmur yağmadığı zamanlarda kurşuni gökyüzünü görebileceğiniz, kenarları tuğladan duvarlarla çevrili avluları var. Fakat şuna dikkat edilmeli ki şu anda bahsettiğimiz yer, Doğu Yakası’nın refah düzeyi en yüksek bölgesi. Burada bazılarının durumu o kadar iyi ki evde besleme kızlar bile var. Johnny Upright’ın evinde de bir besleme olduğunu çok iyi biliyorum, çünkü bu kız benim burada tanıştığım ilk insanlardan biriydi.

Johnny Upright'ın evine gittim ve kapıyı “hizmetçi” açtı. Yalnız, belirtmeliyim ki kızın hayatı rezil ve acınacak halde olmasına rağmen, kendi bana acıyan ve aşağılayan gözlerle bakıyordu. Bu konuşmanın kısa sürmesini istediğini açıkça belli ediyordu. Pazar günüydü ve Johnny Upright evde değildi, söylenecek başka bir de şey yoktu. Fakat ben onu söyleyebileceği başka bir şey olup olmadığını sorarak oyalıyordum, ta ki Bayan Johnny Upright gelip kapıyı kendinin dikkatini dağıtmadan neden kapatmadığı konusunda hizmetçi kızı azarlayınca dek.

Hayır, Johnny Upright evde değildi, dahası pazarları da kimseyle görüşmezdi. İş için mi gelmişim? Hayır, tam tersine Johnny Upright'a kazanç sağlayabilecek bir iş teklifinde bulunacaktım.

Birden yüzlerdeki ifade değişti. Beyefendi kilisedeydi, fakat bir saat kadar sonra gelecekti, geldiğinde tabii ki onunla görüşebilirdim.

İçeri buyurmaz mıydım? Hayır, evin hanımefendisi beni içeri davet etmedi, fakat ben içeri davet edilebilmeyi umarak köşedeki barda onu bekleyeceğimi söyledim. Ve köşedeki bara gittim, fakat kilise zamanı olduğundan bar kapalıydı. İnce bir yağmur vardı, bende bir komşunun kapısının önündeki merdivenlerde oturup bekledim.

Daha sonra “hizmetçi” oldukça şaşşal ve şaşşırılmış bir halde geldi ve hanımefendinin içeri girmeme izin verdiğini ve mutfakta bekleyebileceğimi söyledi.

“Bir sürü insan gelip iş arıyor,” dedi Bayan Upright özür dilercesine. “Dilerim konuşma şeklim sizi kırmamıştır.”

“Hayır, hayır,” dedim en asil ses tonumla, çünkü şu dakikada kıyafetlerime asaletimle değer biçiliyordu. “Eminim iş arayanlar bir hayli başınızı ağrıttıyordur.”

“Hem de nasıl...” dedi bana manalı manalı bakarak. Sonra beni iyi davranışımın mükâfatı olarak mutfığa değil, yemek odasına davet etti.

Mutfakla aynı katta olan bu yemek odası yerin yaklaşık bir buçuk metre altındaydı ve (gündüz olmasına rağmen) o kadar karanlıktı ki gözlerimin ışığa alışabilmesi için bir süre beklemem gerekti. Üst tarafı kaldırım ile aynı hizada olan bir pencereden içeri loş bir ışık süzülüyordu ve bu ışıkta gazete okuyabileceğimi keşfettim.

Bu arada, Johnny Upright'ın gelmesini beklerken ne için burada olduğumu açıklayayım. Doğu Yakası insanlarıyla yiyip içip yaşarken, kendime çok da uzak olmayan ve her istediğimde kaçıp güzel kıyafetlerin ve temizliğin hâlâ var olduğunu bana hatırlatacak bir sığınma noktası bulmaktı amacım. Ayrıca bu kaçış noktasında mektuplarımı okuyabilir, notlarımı çalışabilir ve ara sıra medeni bir şekilde giyinip topluma karışabilirdim.

Yalnız bu noktada bir sorun vardı. Eşyalarımın güvende olacağı bir oda demek, o odaya bakacak bir kadın demektir. Böyle bir kadın demek, onun bir adamın iki farklı hayat yaşamasından şüphelenmesi demektir. Kadının, yanında kalanların farklı hayatlarıyla ilgilenmemesi demek, oradaki eşyalarımın güvende olmaması demektir. Bu sorunu çözmek için Johnny Upright'a geldim. Rıhtımda güvenilir bir arkadaşımın adını aldığım, Doğu Yakası'nda otuz yıl çalışmış bir detektifti ve güvenilir bir kadın bulmakta ve bu kadını beni suçlu duruma düşürebilecek tuhaf gelir giderlerim konusunda ikna edebilecek en uygun kişi de oydu.

Upright'ın iki kızı kiliseden eve gelirken babalarını geçmişlerdi, kilise kıyafetleri içinde çok güzel görünüyorlardı. Fakat bu, grip hastalığı gibi hemen geçen ve batan güneşin ışığı gibi çabucak soğan, Londra'nın Doğu Yakası'na özgü zayıf ve narin bir güzellikti.

Sanki ben değişik bir tür hayvanmışım gibi bariz bir merakla bana baktılar ve geri kalan zamanda da sanki ben yokmuşum gibi davrandılar. Johnny Upright geldiğinde, onunla görüşmem için beni üst kata gönderdiler.

“Yüksek sesle konuş,” diye kesti giriş cümlem. “Çok kötü nezleyim ve pekiyi duyamıyorum.”

Old Sleuth⁵ ve Sherlock Holmes'un⁶ gölgeleri! Bir an için, şimdi lütfedeceğim bilgileri not alacak asistan acaba nerede diye merak ettim. Ve bugün dahi, Johnny Upright'ı her görüşümde kafam daha da çok karışıyor; acaba gerçekten nezle miydi yoksa diğer odada not alan bir asistanı mı vardı? Hâlâ tam anlayamadım. Fakat şundan eminim ki kendimle ve projemle ilgili bütün bilgileri Johnny Upright'a vermeme rağmen, bir sonraki gün güzel giysilerimle ve faytonla tekrar onlara gidene kadar, benim hakkımdaki kararını tam olarak vermemişti. Bu sefer beni karşılamaları oldukça içtendi, alt katta aileyle çay içebilecektim.

“Biz burada çok mütevazı bir hayat yaşıyoruz. Kılık kıyafete çok önem vermiyoruz, bizi bu halimizle kabul etmen gerek.”

Kızlar bana selam verirken biraz utandılar ve kızardılar; babaları onlar için durumu daha da zorlaştırdı.

Üzerindeki tabakları oynatacak kadar, eliyle masaya hızla vurdu ve “Ha! Ha!” diye bir kahkaha attı. “Kızlar dün bir parça ekmek istemek için geldiğini sanmışlar. Ha! Ha! Ha! Ho! Ho!”

Kızlar, eski püskü kıyafetlerin altına saklanmış bir adamın, aslında gerçek bir beyefendi olduğunu anlamak sanki bir erdemmiş gibi gözleri kapalı, yanakları utançtan kıpkırmızı bir şekilde bunu reddettiler.

Sonrasında bana sunulan ekmeği ve marmeladı yerken, kızlar beni bir dilenciyle karıştırmalarını bir ayıp, babalarıysa kimliğimi gizleme konusundaki becerimi büyük bir başarı olarak görüyordu. Yediklerimin hepsinden çok lezzet alıyordum: Çaydan, ekmekten ve marmelattan. Ta ki Johnny Upright, oturduğu o nezih mahallede, on on iki kapı ileride, bana her ne kadar nohut tanesi kadar gelse de kendininki gibi bir ev bulduğunu söyleyene dek.

5 Harlan Halsey'in “Halsey Öyküleri” adlı dizisinin dedektif karakteri. (ç.n.)

6 Yazar Sir Arthur Conan Doyle'un ünlü dedektif karakteri. (ç.n.)

OTEL ODAM VE DİĞERLERİ

“Endüstrinin eliyle ezildikçe bu insanlar,
fakir, fakir ve daha da fakir kalıyorlar.
İçeri açılan bir kapıda,
bu baskı daha da sertleşiyor.
Sanatın ve şakıyan kuşların
ilahî bir melodiyle gökyüzünü anlattığı
dışarıdaki özgürlük cemiyeti için
ciğerlerine korkunç, kirli hava doluyor...”
Sidney Lanier

Doğu Yakası standartlarında, altı şiline (bir buçuk dolar) kiralandığım ev oldukça rahat bir yerdi. Fakat buraya bir Amerikalı'nın gözüyle bakıldığında, son derece zevksiz döşenmiş, küçük ve rahatsızdı. Bir süre sonra, yetersiz olan eşyaların arasına bir yazı masası eklemek istediğimde, odada dönmek imkânsız hale geldi. Ancak beceri ve sabır isteyen bir çalışma sonunda, eğilip bükülerek masayı odaya yerleştirmeyi başarabildim.

Yerleştikten, daha doğrusu eşyalarımı yerleştirdikten sonra, paçavralarımı giyerek dışarı çıktım. Artık kiralık evler hakkında kafamda bir fikir oluşmuştu; kendimi büyük bir aileye ve bir eşe sahip genç bir adammışım gibi düşünerek etrafa bakınmaya başladım.

İlk izlenimim, kiralık evlerin hep aynı yerde olmasıydı; hatta saatlerdir yürümeme rağmen hep aynı yerde dönüp duruyordum.